

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : קיץ תשע"ח, 2018
מספר שאלון : 990201
היקף הבחינה : יחידת לימוד אחת

תיכוננית
ככה עולים כיתה בחיים

תקשורת - 1 יח'

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות
ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה: בשאלון זה שלושה חלקים:

פרק ראשון (10X4) 40 נקודות.
פרק שני (10X4) 40 נקודות.
פרק שלישי (2X10) 20 נקודות.

סה"כ: 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין

ד. מלאו את הפרטים הבאים:

פרטי הנבחן:	פרטי מרכז הבחינה:
מספר הנבחן ברשימה:	שם:
שם נבחן:	קוד מוסד:
שם משפחה פרטי	מקום בחינה:
מס' ת"ז:	

שם המעריך: _____
ציון בחינה: _____

פרק ראשון (40 נק')

קראו את הקטע שלפניכם והשיבו על ארבע (4) שאלות מבין השאלות 1-6:
לכל שאלה 10 נקודות.

בשנים האחרונות אנחנו שומעים לא מעט את המשפט הבא: "האינטרנט היא המהפכה הגדולה ביותר מאז המצאת הדפוס".

כניסת המדיום האינטרנטי בהחלט שינה את חיינו מן הקצה אל הקצה; אנו צורכים את הידע והמידע שלנו אחרת מכפי שהתרגלנו קודם-לכן, את הקניות שלנו, את האופן שבו אנו מכירים את בני הזוג שלנו.

"בזכות" המדיום האינטרנטי, אנו צרכני התקשורת נחשפים למידע שלא יכולנו להיחשף אליו עד עתה, ובאופן טבעי הצריכה שלנו את אמצעי התקשורת "הוטיקים" ירדה באופן משמעותי.

1. א. הסבירו על-פי הטקסט לעיל כיצד האינטרנט "שינה את חיינו מן הקצה אל הקצה"?

(5 נק')

ב. תנו דוגמא אחת (1) לאופן שבו אנו צורכים מידע אחרת, ודוגמא אחת (1) לאופן שבו

אנו צורכים ידע באופן שונה מהעבר?

(5 נק')

תשובה-

א. אנו צורכים את הידע והמידע שלנו אחרת, את הקניות שלנו, את האופן שבו אנו מכירים את בני הזוג שלנו.

ב. אנו צורכים מידע חדשותי דרך רשתות חברתיות, בלוגים, אתרי אינטרנט. ידע- ויקיפדיה, אתרי ידע נוספים, וגם דרך רשתות חברתיות וכו'.

2. א. הסבירו את המושג 'מדיום' ותנו דוגמא למדיום שאינו האינטרנט?

(5 נק')

ב. תנו דוגמא לשני (2) אמצעי תקשורת "וטיקים".

(5 נק')

תשובה-

א. 'מדיום'- כלי תקשורת המתווך בין אנשים. דוגמאות: טלוויזיה, רדיו, קולנוע וכו'

ב. שני אמצעי תקשורת וטיקים- רדיו, עיתון, טלוויזיה, קולנוע, ספר.

3. כיצד אנו- צרכני התקשורת- יכולים להיחשף למידע שלא יכולנו להיחשף אליו קודם-
לכן? הסבירו תשובתכם וכתבו דוגמא אחת לסוג מידע שכזה.

(10 נק')
תשובה-

עד המדיום האינטרנטי יכולנו להיחשף רק למידע שהתקשורת הממוסדת חשפה אותנו אליו, קרי הייתה להם שליטה על מה נראה ונקרא ומה לא. היום אנו יכולים להיחשף לכל מידע אשר קיים בעולם. דוגמאות: מהבחירות בארצות אחרות, דרך נתונים כלכליים במקומות אחרים ועד לנקמתה של בת הזוג בבן זוגה הבוגד.

4. ציינו שני (2) יתרונות שהמדיום האינטרנטי הביא לחיינו ושני (2) חסרונות שמדיום זה הביא לחיינו.
(10 נק')

תשובה-

יתרונות- חיסכון בקניות שלנו, לכל אחד מאיתנו יש "קול" שאותו הוא יכול לבטא, צריכה קלה ומהירה יותר של ידע ומידע.

חסרונות- חשיפת יתר לתכנים בעייתיים (אלימות, פורנוגרפיה וכו'), ירידה ברמת האמפטיה וההזדהות, 'שיימינג'- יכול להיות יתרון ויכול להיות חיסרון.

5. לא מזמן התברר כי מידע של כ-50 מיליון ממשתמשי הרשת החברתית 'פייסבוק' נאסף ונוצל לרעה למטרות תעמולת הבחירות בארה"ב.

הסבירו את המושג 'חופש הפרט' וכתבו מדוע מושג זה עומד למבחן רציני בעידן הנוכחי של טלפונים חכמים ו'אינטרנט'?
(10 נק')

תשובה-

חופש הפרט- זכותו של הפרט להישמר אנונימי מפני עיניו ואוזניו של הציבור. חופש הפרט עומד בפני מבחן מפני שאנו מנדבים את כל המידע עלינו (אישי וכלכלי) לרשתות החברתיות, לאתרי הקניות ועוד. לכל אחד מאיתנו יש טלפון חכם ובו הוא מחובר ל'גוגל' ו'וואטסאפ' ועוד אפליקציות אשר עוקבות אחר פעילותנו. כך שגם עוקבים אחרינו ועם זאת אנחנו אף מנדבים את המידע אודותינו.

6. האם המידע אשר אנו נחשפים אליו ב'רשתות חברתיות' מהימן כשם המידע אשר מגיע אלינו דרך אמצעי התקשורת "הותיקים"? נמקו את תשובתכם. (10 נק')

תשובה-

לא. גם אם המידע אשר מגיע אלינו דרך אמצעי התקשורת הותיקים יכול להיות מוטה לצד זה או אחר, מידע זה עובר בדיקה ותחקיר. מידע אשר מגיע אלינו ברשתות החברתיות יכול להיות מזויף ואיננו יכולים לדעת זאת, אלא אם-כן נבדוק את המידע בעצמנו.

פרק שני (40 נקודות)

יש להשיב על ארבע שאלות מבין השאלות 13-7. לכל שאלה 10 נקודות.

7. מפת התקשורת בישראל-

לאחרונה היינו עדים לפיצול ערוץ 2 לשני ערוצים - קשת (ערוץ 12) ורשת (ערוץ 13), כמו גם מעברו של ערוץ 10 ל-14 בממיר הטלוויזיה.

א. ציינו שני (2) מאפיינים של ערוץ מסחרי בישראל. (5 נק')

ב. מדוע אנו זקוקים למגוון של ערוצים (מסחריים, כבלים ולווין) ולא רק לערוץ ציבורי אחד? (5 נק')

תשובה-

א. בעלות פרטית, הכנסה מפרסומות, פיקוח- הרשות השנייה.

ב. אנו זקוקים למגוון של ערוצים בכדי להיענות לצרכי המגזרים השונים בישראל, לתחרות בריאה בין הערוצים, וכמובן עבור מגוון הדעות.

8. 'רייטינג'-

א. הסבירו בקצרה את המונח 'רייטינג'. (4 נק')

ב. ציינו יתרון אחד (1) וחיסרון אחד (1) של תרבות ה'רייטינג'. (6 נק')

תשובה-

- א. 'רייטינג'- מדרוג. הערכה של אחוזי הצפייה בתוכנית טלוויזיה מ, וסידור תכניות הטלוויזיה בסדר פופולאריות יורד.
- ב. יתרון- דיאלוג עם הצופים. כך ניתן לדעת באיזה סוג של תכנים הם מעוניינים לצפות. חסרון- לוח שידורים חד מימדי. התכנים מכוונים (ברובם) למכנה המשותף הנמוך. אין עומק.

9. מושגים בתקשורת-

- א. הסבירו את המושגים 'קוד' ו-'פיענוח' בתקשורת? (5 נק')
- ב. הסבירו כיצד מושגים אלו ממלאים תפקיד בחברה שלנו? (5 נק')

תשובה-

- א. 'קוד'- סימן או מערכת של סימנים מוסכמים (מילוליים או בלתי-מילוליים) המשמשים להעברת המסר בין המוען לנמען. 'פיענוח'- פירוש הסימן של המוען למסר בעל משמעות ע"י הנמען.
- ב. כל התקשורת שלנו מבוססת על קודים וסמלים אשר אותם אנו מפענחים לאורך כל חיינו ואלה מהווים חלק מהחברה והתרבות. רמזור אדום אומר לעצור, חלון ראווה מסמל לנו האם חנות זו מעניינת אותי או לא, יוקרתית או לא וכו' וכו'.

10. צנזורה-

הסבירו את המושג 'צנזורה', וציינו שני (2) סוגים של צנזורה בישראל? (10 נק')

תשובה-

צנזורה היא השפעה על התכנים אשר ייכנסו לכתבות בכלי תקשורת. דוגמאות: צנזורה צבאית, 'צו איסור פרסום', צנזורה כלכלית-עצמית.

11. אירוע מדיה-

- א. מהם שלושת (3) הסוגים של 'אירועי מדיה'? (4 נק')
- ב. כתבו דוגמא ל'אירוע מדיה' וכתבו לאיזה סוג הוא שייך. (6 נק')

תשובה-

- א. 'עימותים', 'כיבושים', 'הכתרות'.
- ב. גמר המונדיאל- 'עימותים'
צעידה על הירח- 'כיבושים'
הלוויה ממלכתית של שמעון פרס- 'הכתרות'

12. תקשורת וחופש ביטוי-

הסבירו את המושג 'חופש ביטוי' והסבירו מדוע אין תקשורת חופשית בלעדיו? (10 נק')

תשובה-

בבסיס חופש הביטוי עומד הרעיון כי בני אדם שונים אלה מאלה בדעותיהם, כישרונם, אהבותיהם וכו'. על מנת לממש את הפוטנציאל הגלום בכל אחד ואחד מאיתנו אנו זקוקים לחירות וחופש ביטוי. אין דמוקרטיה ללא חופש ביטוי ואין חופש ביטוי ללא דמוקרטיה. ללא חופש ביטוי התקשורת הינה 'שופר של השלטון' ואינה יכולה לבצע את תפקידה כ'כלב השמירה של הדמוקרטיה'.

13. 'אתיקה'-

- א. מדוע קיימים קודים של אתיקה בתקשורת בישראל? (5 נק')
- ב. הסבירו את המושג 'בעלות צולבת'? (5 נק')

תשובה-

- א. מכיוון שכל אחד יכול להיות איש תקשורת בישראל, יש צורך בחוקים אתיים אשר יגבילו את כוחו של העיתונאי. כמו כן, יש לוודא כי כל מידע הושג באמצעים כשרים, ורק כך ניתן לבסס אמון בין כלי התקשורת והעיתונאי לצרכני התקשורת.
- ב. אדם או גוף אשר נמצאים בבעלותם יותר מכלי תקשורת אחד.

פרק שלישי (20 נקודות)

יש להשיב על עשר (10) שאלות מבין השאלות 25-14. כל שאלה 2 נקודות.

הקף בעיגול את התשובה הנכונה - "נכון" או "לא נכון".

14. המודל הקווי והמודל המעגלי אינם שונים זה מזה. נכון/ לא נכון
15. המונח 'בלוג' מתייחס לחסימה של תכני צפייה בטלוויזיה. נכון/ לא נכון
16. 'מימוש עצמי' הנה אחת ההצדקות לחופש הביטוי. נכון/ לא נכון
17. הקולנוע הוא מדיום של תקשורת המונים. נכון/ לא נכון
18. 'עניין ציבורי' מתייחס לכל מה שחשוב למימוש זכויותינו הדמוקרטיות. נכון/ לא נכון
19. 'רשת חברתית' היא רשת של תמיכה מהקהילה בעיר. נכון/ לא נכון
20. חשיפה לתקשורת משפיעה על השקפת העולם שלנו. נכון/ לא נכון
21. 'חוק העיתונות' הוא חלק מ'חופש הביטוי' בישראל. נכון/ לא נכון
22. 'פיקוח הורים' אינו רלוונטי בעידן של אינטרנט. נכון/ לא נכון
23. חברות התקשורת 'הוט' ו-'יס' נמצאות תחת פיקוחה של מועצת הכבלים והלוויין. נכון/ לא נכון
24. 'בידור' ו-'גיוס' הן אינן חלק מתפקידיה של התקשורת. נכון/ לא נכון
25. 'תכניות ריאליטי' מייצגות באופן מהימן את המציאות. נכון/ לא נכון

בהצלחה!!!